

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет мистецтв
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

Теорія і методика виховання художньо- обдарованої особистості у закладах мистецької освіти

**ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

17 – 18 жовтня 2019 року

TIME OF ART EDUCATION

Collection of Articles VII of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference
«Theory and methods of education of the artistically gifted person in the institutions
of art education»

Харків
Україна
2019

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвеева О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Фомін В.В. – доктор педагогічних наук, професор (голов.ред.)

Бурма А.В.- кандидат педагогічних наук, доцент

Затверджено редакційно видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол № 6 від 05.11.2019

У збірнику подано статті VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти: зб. статей VII Всеукраїнської наук. - практ. конф. 17-18 жовтня 2019року) , ч.І / заг. ред. В.В. Фомін – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019 – 267с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019

ЗМІСТ

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Наталія Маркіна

ТВОРЧА САМОСТІЙНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН 3

Надія Красновська

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХОРОВИХ ТВОРІВ ЯК
НАУКОВА ПРОБЛЕМА 9

Маргарита Єнішкіна, Лінь Ваньї

КАТЕГОРІЯ «КОНСТРУКТИВНІ УМІННЯ» В МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ
ОСВІТІ..... 15

Юлія Чумак

КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО
ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА 22

Галина Слободенюк

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 29

Валерія Кальченко

ВПЛИВ БІЛОГО КОЛЬОРУ НА ПСИХІКУ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ
ЛЮДИНИ..... 33

Світлана Попсуйшанка

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «АРТИСТИЗМ» В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ..... 37

Наталія Сосюрка

СУТНІСТЬ ФІРМОВОГО СТИЛЮ ТА ЙОГО РОЛЬ ДЛЯ СПРИЯТЛИВОГО
ІМІДЖУ КОМПАНІЙ 41

УДК.167-029:7

Світлана Попсуйшапка

*Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди»,
факультет мистецтв,
6 м група*

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «АРТИСТИЗМ» В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті на основі аналізу довідкової та наукової літератури представлено підходи до визначення понять «артистизм»; виявлено структурні компоненти артистизму та подано визначення цих дефініцій.

Ключові слова: *артистизм, творча особистість, компоненти артистизму.*

Based on the analysis of the reference and scientific literature, the article presents approaches to the definition of the concepts of "artistry"; the structural components of the artistry are identified and the definition of these definitions is given.

Keywords: *artistry, creative personality, components of artistry.*

Тенденції розвитку сучасної школи в Україні ініціюють формування в учнів таких якостей, як самоактуалізація, активне творче самовиявлення, максимальна творча самореалізація, що становлять основу новітньої гуманістичної парадигми. Для виконання зазначених завдань важливо визначити закономірності становлення і розвитку творчої особистості. З огляду на це велике значення набуває формування в учнів творчого потенціалу, прагнення до самостійної пізнавальної діяльності, вміння ставити і вирішувати нові проблеми. Мобілізувати творчий потенціал і творчі здібності, управляти своїм психічним станом допомагає артистизм. Поняття артистизму надзвичайно складне і багатовимірне. Воно вбирає в себе безліч ознак.

Розробкою цієї проблеми займалися Ш. Амонашвілі, О. Булатова, М. Дем'янка, В. Загвязинский, В. Кузовлев, А. Макаренко, Е. Пасов, Ю. Азаров, Н. Кузькіна, Ю. Львів та ін. Відомою артистичною школою є школа Станіславського К.

Визначення поняття «артистизм» вельми неоднозначно. В. Загвязинский вважав, що артистизм – це особлива, образно емоційна мова створення нового; проникливий стиль співтворчості, орієнтований на розуміння і діалог з іншим; витончене й тонке мереживо створення живого почуття, а не розуму [2].

Булатова О. погоджується зі Зягвязінським В. у визначенні артистизму як співтворчості, але доповнює, що він не тільки здатний красиво, вражаюче, переконливо щось передати, але передати, емоційно впливаючи на глядача. Артистизму не можна навчитися, прочитавши або запам'ятавши положення, що містяться в книгах. Можна зрозуміти і прийняти ідеї, включитися в роботу з виявлення та розвитку здібностей і умінь, пов'язаних з фантазією та інтуїцією, імпровізацією, технікою і виразністю мови і рухів, самопрезентації, відкритістю, переконливістю в служінні добру й красі, у пробудженні і вирощуванні кращих якостей [2].

У музично-педагогічній літературі досить часто підкреслюється значення артистизму. У працях Майковська Л., яка розглядає артистизм як особливу якість особистості, як узагальнену специфічну здатність, що дозволяє успішно здійснювати художньо-комунікативну діяльність на заняттях вокалу [1; 4].

Грунтуючись на вченні Канн-Каліка В., Станіславського К., Майковська Л. виділила в структурі артистизму такі взаємопов'язані між собою компоненти: психофізичний; емоційно-естетичний; художньо-логічний.

Основу психофізичного компонента становлять, з одного боку, різні психічні процеси (уяви, уваги, пам'яті). З іншого боку - фізичні дані; дикція, міміка, пантоміма, голос. Важливу роль в прояві артистизму виконує уява. У художньо-комунікативному аспекті уява виконує особливі функції: допомагає уявити модель майбутнього художньої взаємодії з музикою і зі слухачами; стимулює творче самопочуття, призводить його в найбільш доцільну форму, емоційно-естетичну; допомагає вже в реальній діяльності на заняттях з музичного мистецтва здійснювати пошук необхідних коштів «енергійного» впливу.

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Уява є особливою формою мислення і трактується психологами як особиста освіта, що дозволяє в результаті переробки минулого досвіду створити щось нове. Воно відрізняється сплавом логічного і художнього і містить в собі такі естетичні ознаки як емоційність, образність. Можна виділити кілька видів уяви, пасивна і активна. Пасивна уява, в свою чергу, ділиться на довільну (мрійливість, мрії) і мимовільну (гіпнотичний стан, Сновидова фантазія). Активна уява включає в себе артистичне, творче, критичне, відтворюване. Близько до цих видів уяви знаходиться емпатія - здатність розуміти іншу людину, перейматися її думками і почуттями, співчувати, співпереживати. Продуктивність уяви залежить від ступеня розвитку емпатії. Цю здатність можна визначити як емоційну ідентифікацію, що забезпечує високу творчу мобільність [3].

Важливе місце також займає увага. «Увага - це хвіртка до творчості, до всякого почуття», - писав К.С. Станіславський. У психофізичному сенсі увага - це спрямованість і зосередженість психічної діяльності людини, що виражає активність його особистості в даний момент і за даних умов.

Психофізичний компонент артистизму як одного з найважливіших елементів включає вольові прояви.

Воля, як процес цілеспрямованої поведінки, як готовність долати виникаючі в діяльності труднощі, робити істотний вплив і на якість художньо-комунікативної діяльності [4].

Особливими складовими елементами психофізичного компоненту артистизму виступають міміка, пантоміміка та мова.

Міміка, визначається як «мистецтво виражати свої думки, почуття, настрої, стан руху м'язів обличчя». Міміка виконує особливу функцію - служить індикатором емоційних проявів, тонким регулятивним «інструментом» спілкування. Вплив міміки зростає. Володіння жестом не є вродженим навиком і залежить від виховання, соціальних і національних особливостей. «Тіло - інструмент, актор - інструменталіст» - думки з книги С. Волконського «Виразна людина».

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Емоційно-естетичний компонент артистизму пов'язаний, перш за все, з сенсорним досвідом людини, з експресивними сторонами її особистості. Найбільш важливе значення тут набуває здатність дітей пропускати все освоєння музичного процесу через свій «емоційний фільтр», бути не тільки мислячими, але і емоційно сприймаючими акторами.

Розглянувши поняття «артистизм» і проаналізувавши його компоненти, ми прийшли до висновку, що:

- артистизм може служити прекрасною моделлю вивчення мотивів поведінки і динамічних проявів особистості в її діяльності;
- потрібно розвивати артистичні здібності у всіх видах навчальної та позанавчальної діяльності;
- при розвитку артистичних здібностей потрібно враховувати індивідуальні здібності і потреби учнів у творчій самореалізації.

Список використаних джерел

1. Абдуллин Э., Николаева Е. Теория музыкального образования : учебник для студ. высш. пед. учеб. Заведений. М. : Издательский центр «Академия», 2004. 336 с.
2. Безбородова Л. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: учеб. пособие для студ. муз. фак. педвузов. М. : Академия 2002. 416 с.
3. Ветлугина Н. Музыкальное развитие ребенка. М. : Просвещение, 1967.
4. Мухина В. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество. М. : Издательский центр «Академия», 2004. 456 с.